

Namnlagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 13 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2007. Motionsyrkandena gäller frågor om ändringar av skilda slag i 1982 års namnlag och behovet av en översyn av lagen.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till aviserat utredningsarbete och pågående beredning inom Regeringskansliet.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Inledning	4
Ändringar i namnlagen	4
Retroaktiva namnbyten	11
Reservationer	13
1. Ändringar i namnlagen, punkt 1 (s, v, mp)	13
2. Retroaktiva namnbyten, punkt 2 (v)	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändringar i namnlagen**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju403 yrkande 2, 2007/08:C212, 2007/08:C227, 2007/08:C251, 2007/08:C270, 2007/08:C373, 2007/08:C380, 2007/08:C389, 2007/08:C421 yrkande 2, 2007/08:U304 yrkande 11, 2007/08:So294 yrkande 30 och 2007/08:So295 yrkande 7.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. **Retroaktiva namnbyten**

Riksdagen avslår motion 2007/08:So295 yrkande 8.

Reservation 2 (v)

Stockholm den 11 december 2007

På civilutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Andreas Norlén (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Christine Jönsson (m), Gunnar Sandberg (s), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Ameer Sachet (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Eva Sonidsson (s), Dan Kihlström (kd) och Hannah Bergstedt (s).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet 13 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2007. Motionsyrkandena gäller frågor om ändringar av skilda slag i namnlagen (1982:670) och behovet av en översyn av lagen. Förslagen i motionerna återfinns i *bilagan*.

Ändringar i namnlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör ändringar av skilda slag i namnlagen. Utskottet hänvisar till aviserat utredningsarbete. Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Gällande rätt

Namnlagen (1982:670) trädde i kraft den 1 januari 1983. Till grund för lagstiftningen ligger en strävan till jämlikhet i namnrättsligt hänseende mellan kvinnor och män och till lika behandling av barn till föräldrar som är gifta med varandra och barn till ogifta föräldrar. 1982 års namnlag kännetecknas vidare av att den ger ett betydligt större utrymme än äldre bestämmelser åt den enskilde att själv bestämma vilket namn han eller hon vill bära.

Med personnamn avses efternamn, mellannamn och förnamn. Namnlagens bestämmelser om *efternamn* innebär bl.a. att barn vid födseln förvärvnar föräldrarnas efternamn, när dessa har samma namn. Om föräldrarna har olika efternamn, får de välja vilket av namnen barnet ska ha, såvida de inte redan har ett annat barn under sin gemensamma vårdnad. I ett sådant fall förvärvnar barnet vid födseln det efternamn som det senast födda syskonet bär. Får föräldrarna välja namn, kan de också välja ett namn som endera av dem burit som ogift. Görs inte någon anmälan om efternamn till Skatteverket, anses barnet vid födseln ha förvärvat moderns efternamn (1 §).

Den som vill byta ett efternamn som har förvärvats vid födseln till ett annat efternamn som bärs av någon av föräldrarna kan göra detta genom anmälan till Skatteverket. Om byte ska ske till ett efternamn som någon av föräldrarna förvärvat genom äktenskap med annan än den andra av föräldrarna, krävs samtycke av maken i det äktenskapet. Genom anmälan till Skatteverket kan byte ske även till ett efternamn som någon av föräldrarna

senast har burit som ogift. Så länge ett barn är under 18 år kan barnet med stöd av de redovisade bestämmelserna flera gånger byta till ett efternamn som har anknytning till någon av föräldrarna (5 §).

Beträffande makars efternamn innebär namnlagen i huvudsak att makarna vid äktenskapets ingående kan välja mellan att antingen få namngemenskap genom att en av dem tar den andras efternamn eller behålla sina efternamn från tiden före giftermålet (9 §). Om makarna bär olika efternamn kan den ena av dem under äktenskapet byta till den andras efternamn. Har den ena maken vid giftermålet eller senare bytt till den andras efternamn kan den maken ta tillbaka sitt efternamn som ogift. Som en generell regel gäller att en make som en gång bytt sitt efternamn inte därefter kan byta till den andra makens efternamn (10 §). Av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap följer att de bestämmelser i namnlagen som talar om äktenskap och make ska tillämpas på ett motsvarande sätt på registrerat partnerskap och registrerad partner.

Den som i andra fall än som ovan redovisats vill byta sitt efternamn kan få tillstånd härtill efter ansökan hos Patent- och registreringsverket. Byte kan ske till ett nybildat efternamn eller till något annat efternamn. Om ett sådant namnbyte skett en gång krävs det särskilda skäl för ytterligare byten (11 §). Obegränsade möjligheter till namnbyten har ansetts kunna komma att missbrukas av den som vill undandra sig sina förpliktelser mot det allmänna eller som ägnar sig åt brottsliga förfaranden.

Som nybildat efternamn får inte godkännas namn som till bildning, uttal eller stavning har en sådan språklig form att det inte är lämpligt som efternamn här i landet. Namn som är i bruk som förnamn får godkännas som nybildat efternamn endast i undantagsfall. Dubbelnamn får inte godkännas som nybildat efternamn och inte heller namn som kan uppfattas som en benämning på järnvägsstationer, postkontor eller liknande och därför kan medföra olägenhet eller i övrigt kan vilseleda allmänheten. Detsamma gäller för namn som kan väcka anstöt eller kan antas leda till obehag för den som bär det (12 §). Vidare gäller – vare sig det är fråga om ett nybildat eller annat efternamn – att som efternamn inte får godkännas namn som lätt kan förväxlas med efternamn som någon annan har rätt att bära enligt namnlagen, allmänt känt efternamn som burits av en utdöd släkt, allmänt känt utländskt efternamn, konstnärsnamn eller likartat namn, beteckning för stiftelse, ideell förening eller liknande, annans firma, varumärke eller annat kännetecken eller titel på litterärt eller konstnärligt verk. Om någon efter ansökan har förvärvat ett nybildat namn kan vissa anhöriga till sökanden med dennes samtycke få förvärva samma efternamn (13 §).

Namnlagen innehåller också en särskild bestämmelse som medger byte till ett efternamn utan hinder av de begränsningar som redovisats ovan (14 § andra stycket). Bestämmelsen har tillkommit med tanke på särskilda fall, då det kan föreligga starka skäl att tillåta namnbyte även om de stadgade villkoren inte är uppfyllda. För att namnbyte enligt 14 § andra stycket ska medges krävs synnerliga skäl. Som exempel på sådana skäl

nämns i förarbetena (prop. 1963:37 s. 99) att en person under lång tid faktiskt har burit ett visst namn och önskar formell rätt att bära namnet eller att en person vill förvärva ett namn som tidigare burits i hans släkt.

Med patronymikon och metronymikon avses namn som är bildade på genitiven av faderns respektive moderns förnamn med tillägg av -son eller -dotter. Sådana namnbildningar kan godkännas som förnamn och således ges ett barn vid födseln (34 §). Patronymikon och metronymikon som förnamn kan också förvärvas senare i livet genom anmälan till Skatteverket eller efter ansökan hos Patent- och registreringsverket (31 och 33 §§). Det är också möjligt att genom byte få rätt att bära ett patronymikon eller metronymikon som efternamn, dock endast om det föreligger särskilda skäl (14 § första stycket).

Med *mellannamn* avses enligt 1982 års namnlag vad som i 1963 års lag kallades tilläggsnamn. Mellannamnet ska alltid bäras mellan förnamn och efternamn (29 §). Samma regel gällde enligt 1963 års lag beträffande tilläggsnamn.

Genom ordningen med mellannamn ges make möjlighet att visa både sin nuvarande och sin tidigare familjeanknytning. Maken kan också genom mellannamn upprätthålla namnsamhörighet med barn i tidigare äktenskap. För barn finns möjlighet att genom mellannamn visa samhörighet med båda sina föräldrar när dessa har olika efternamn. Detsamma gäller adoptivbarn och barn som är placerade i familjehem i förhållande till adoptivföräldrar respektive familjehemsföräldrar.

Namnlagens bestämmelser om rätten att bära mellannamn för make innebär i huvudsak följande. En make som har förvärvat den andre makens efternamn får bära ett tidigare efternamn som mellannamn. Har båda makarna under äktenskapet behållit sina tidigare efternamn, får en av dem med den andre makens samtycke bära den andres efternamn som mellannamn, under förutsättning att namnet inte har förvärvats på grund av ett tidigare äktenskap. En make kan även sedan äktenskapet har upplösts börja bära den andre makens efternamn som mellannamn. En förutsättning är dock att denne samtycker till det (24 §).

Bestämmelserna i namnlagen om mellannamn medför inte rätt att samtidigt bära mer än ett mellannamn. Den som vill bära ett mellannamn ska anmäla detta till Skatteverket. Vill han eller hon inte längre bära mellannamnet ska också anmälan härom göras till Skatteverket (29 §). Till skillnad från efternamnet är mellannamnet personligt och kan inte föras vidare till make eller barn.

Från mellannamn är att skilja *dubbelnamn*, som är ett efternamn bestående av två namn vilka vart för sig kan utgöra efternamn. Namnen är i regel förenade med varandra genom ett bindestreck. Från och med 1963 års lag är det inte möjligt att förvärva dubbelnamn, och 1982 års namnlag innehåller, som redan nämnts, en uttrycklig bestämmelse om att dubbel-

namn inte får godkännas som nybildat efternamn (12 §). Det intresse som skulle kunna tillgodoses genom dubbelnamn har ansetts i stället få tillgodoses genom mellannamn.

Beträffande *förnamn* innebär namnlagen sammanfattningsvis följande. Ett barn ska inom tre månader från födelsen ges ett eller flera förnamn. Förnamn kan bytas ut, strykas eller läggas till genom en anmälan till Skatteverket. En sådan anmälan får endast göras vid ett tillfälle. Ett av de ursprungliga förnamnen ska dock alltid behållas. Ytterligare förnamnsändringar prövas av Patent- och registreringsverket. Enligt 34 § namnlagen får som förnamn inte godkännas namn som kan väcka anstöt eller kan antas leda till obehag för den som ska bära det eller namn som av någon anledning uppenbarligen inte är lämpligt som förnamn.

I namnlagen finns vidare en bestämmelse om *gårdsnamn* (35 §). Den som invid ett förnamn vill bära ett gårdsnamn kan anmäla det till Skatteverket. Gårdsnamn utgör inte ett förnamn utan är ett tillnamn av eget slag. Det är bara gårdsnamn som är i bruk som tillnamn enligt gammal sedvänja som får användas. Vidare krävs att den som vill bära gårdsnamnet har anknytning till det genom släktskap eller äktenskap.

Namnlagens regler gäller inte bara för svenska medborgare utan även för medborgare i Danmark, Finland och Norge som är bosatta här i landet. Andra utländska medborgare som har hemvist i Sverige har möjlighet att förvärva och ändra namn i enlighet med namnlagens bestämmelser – med undantag dock för reglerna om automatiska namnförvärv – men de kan välja att i stället vända sig till myndigheterna i sitt hemland och byta namnet enligt lagen där.

När det gäller förfarandet i mål och ärenden enligt namnlagen ankommer det som tidigare berörts på Skatteverket att handlägga frågor om förvärv av barns och makars förvärv och byte av efternamn (*s.k. familjerättsliga namnförvärv*). Skatteverket har också hand om så gott som alla frågor som gäller mellannamn och förnamn. Ärenden om namnförvärv som inte sker automatiskt tas upp genom anmälan. Någon avgift utgår inte.

I frågor om byte till efternamn som inte kan fås genom ett familjerättsligt namnförvärv (*s.k. administrativa namnförvärv*) och vissa ändringar av förnamn är Patent- och registreringsverket behörig myndighet som tar upp ärendet efter ansökan. Ansökningsavgiften uppgår enligt 1 § namnförordningen (1982:1136) till 800 kr om ansökan avser förnamn och till 1 500 kr om den avser efternamn.

När det gäller byte av barns efternamn uppställs i några fall krav på att domstol funnit namnbytet förenligt med barnets bästa. Det gäller då barn under 18 år står under vårdnad av endast den ena av föräldrarna men bär den andras efternamn och vill byta detta utan att den andra lämnar samtycke därtill (6 §), då adoptivbarn i motsvarande fall vill byta efternamn (7 §) och då barn som är placerade i familjehem vill byta till familjehemsföräldrarnas namn (8 §).

Beslut av Skatteverket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (länsrätt). Den som inte är nöjd med länsrättens beslut får överklaga det till kammarrätten, varvid prövningstillstånd krävs. Patent- och registreringsverkets beslut får överklagas till Patentbesvärslagen. Kammarrättens och Patentbesvärslagens beslut enligt namnlagen kan överklagas till Regeringsrätten där det krävs prövningstillstånd.

För den som är under 18 år gäller att anmälan eller ansökan i mål eller ärende enligt namnlagen ska göras av barnets vårdnadshavare. Om barnet fyllt 12 år krävs som regel samtycke av barnet (48 §).

Särskilda bestämmelser om *könsbyte* finns i lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall. Den som sedan ungdomen upplever att han eller hon tillhör ett annat kön än det som framgår av folkbokföringen och sedan avsevärd tid uppträder i enlighet härmed samt måste antas även framdeles leva i en sådan könsroll kan efter egen ansökan få fastställt att han eller hon tillhör det andra könet. En sådan fastställelse kan meddelas endast om sökanden fyllt 18 år och undergått sterilisering eller av annan orsak saknar fortplantningsförmåga. Vidare får fastställelse meddelas endast för ogift svensk medborgare. Det är Socialstyrelsen som prövar frågor om fastställelse av könstillhörighet. Prövningen föregås av en omfattande utredning som kan pågå under flera år och som bl.a. innefattar psykiatriska, psykologiska och somatiska bedömningar.

Enligt Patent- och registreringsverkets och Patentbesvärslagens praxis gäller att en man inte får byta till ett kvinnligt förnamn och att en kvinna inte får byta till ett manligt förnamn. Ett sådant namnbyte anses strida mot 34 § namnlagen. Däremot medges byte till ett könsneutralt förnamn.

Såvitt gäller transsexuella personer kan Socialstyrelsen under pågående utredning enligt 1972 års lag i vissa fall meddela ett delbeslut för att användas i namnfrågan. Med stöd av ett sådant beslut är det möjligt att – om övriga förutsättningar är uppfyllda – byta till ett förnamn som är förknippat med det andra könet.

Motionerna

Lars Ohly m.fl. (v) anför i motion So295 att det inte finns anledning att förbjuda personer att bära ett visst förnamn enbart för att det förknippas med det andra könet. Motionärerna pekar på att den nuvarande lagstiftningen medför en särskild problematik för transsexuella personer. I motionen begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att myndiga personer oavsett könstillhörighet ska kunna byta till ett förnamn som de själva valt (yrkande 7). Liknande synpunkter förs fram i motionerna C421 av Fredrick Federley m.fl. (c, s, v, mp, m, fp) (yrkande 2), Ju403 av Börje Vestlund m.fl. (s) (yrkande 2), U304 av Barbro Westerholm och Birgitta Ohlsson (båda fp) (yrkande 11) samt So294 av Helena Leander m.fl. (mp) (yrkande 30). I motionerna framställs krav på en översyn av namnlagen.

Krav på en översyn av namnlagen framställs också i motionerna C251 av Johan Linander och Staffan Danielsson (båda c), C373 av Anna König Jerlmyr (m) samt C389 av Gustav Blix (m).

Rolf Gunnarsson (m) anser i motion C212 att möjligheterna att byta namn till gårdsnamn ska utökas och begär ett tillkännagivande härom.

I motion C227 anser Sten Nordin och Eliza Roszkowska Öberg (båda m) att makar ska kunna bära varandras efternamn tillsammans med sina gamla efternamn. Motionärerna begär ett tillkännagivande om en översyn av namnlagen. Ett tillkännagivande med liknande innehåll begärs också i motion C380 av Fredrik Schulte (m). Även i motion C270 av Eva-Lena Jansson (s) tas reglerna om mellannamn och deras förhållande till reglerna om efternamn upp. I motionen begärs ett tillkännagivande om att makar och registrerade partner bör ges möjlighet att genom att lägga samman sina tidigare efternamn skapa ett nytt gemensamt familjenamn.

Tidigare tillkännagivanden m.m.

Lagutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om namnfrågor. Våren 2001 uttalade lagutskottet att det snart gått 20 år sedan namnlagen trädde i kraft. Efter lagens tillkomst har förhållandevis få ändringar gjorts i den namnrättsliga lagstiftningen, och det kunde, enligt utskottets mening, inte uteslutas att synen på hur namnskicket lämpligen bör vara reglerat ändrats. Lagutskottet ansåg mot den bakgrunden att tiden var mogen för att göra en undersökning för att utröna huruvida de avvägningar som gjordes i samband med namnlagens tillkomst mellan det allmännas intresse av namnstabilitet och enskildas önskemål att fritt välja namn fortfarande kan anses vara bärkraftiga. Det bör, anförde lagutskottet, ankomma på regeringen att bestämma de närmare formerna för ett sådant arbete. Om det av lagutskottet förordade undersökningsarbetet ger vid handen att det föreligger ett klart och uttalat behov av lagändringar bör, anförde utskottet, regeringen ta upp frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som är påkallade och meddela direktiv för ett sådant lagstiftningsarbete. Detta gav riksdagen regeringen till känna (bet. 2000/01:LU11, rskr. 140).

Efter det att lagutskottet, våren 2005, behandlat motionsyrkanden om ändringar i namnlagen tillkännagav riksdagen ånyo att regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagen. I den reservation som riksdagen biföll hänvisades bl.a. till en skrivelse som Patent- och registreringsverket i februari 2005 hade lämnat till Justitiedepartementet. I skrivelsen hade Patent- och registreringsverket belyst behovet av att namnlagen ses över och att rättsreglerna bättre anpassas till samhällsmedborgarnas behov av att ändra sina namn på ett lättbegripligt och rättssäkert sätt. Enligt reservanternas och riksdagens mening var det genom Patent- och registreringsverkets skrivelse klarlagt att det föreligger ett behov av en översyn av lagen, en översyn som måste ha en bred inriktning. Vidare anfördes att det får

ankomma på regeringen att snarast ta initiativ till en sådan översyn och därefter återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag (bet. 2004/05:LU13, rskr. 180).

Hösten 2005 anförde lagutskottet, i sitt av riksdagen godkända betänkande 2005/06:LU11, att man erfarit att det inom Justitiedepartementet med anledning av riksdagens ovan redovisade tillkännagivanden initierats åtgärder för att närmare klarlägga vilka problem som i dag finns när det gäller tillämpningen av namnlagen och vilka frågor som det kan finnas anledning att överväga inom ramen för en översyn av lagen. Inom ramen för detta arbete kommer en diskussion att föras om såväl förnamn, mellanamn som efternamn. Avsikten är vidare att ta upp internationellt privaträttsliga frågor liksom frågor som rör handläggningen av mål och ärenden enligt namnlagen. Utskottet konstaterade att samtliga frågeställningar som togs upp i de då aktuella motionerna skulle komma att bli föremål för närmare överväganden inom ramen för det initierade arbetet inom Justitiedepartementet, och utskottet förutsatte att arbetet snarast möjligt skulle komma att leda till att regeringen skulle besluta om direktiv till en allmän översyn av namnlagen. Utskottet, som ansåg att något ytterligare tillkännagivande från riksdagens sida knappast var meningsfullt, avstyrkte motionerna.

Vid civilutskottets behandling av motionsyrkanden om ändringar i namnlagen våren 2007, redovisade utskottet att det i regeringens skrivelse 2006/07:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen anförts att arbetet är inriktat på att regeringen ska ta initiativ till en översyn av namnlagen, dock tidigast under år 2008. Utskottet förutsatte att de frågeställningar som togs upp i de då aktuella motionerna skulle komma att bli föremål för överväganden inom ramen för den av regeringen aviserade översynen av namnlagen. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (bet. 2006/07:CU16).

Utskottets ställningstagande

Efter det att utskottet senast tog ställning till motionsyrkanden om ändringar i namnlagen har justitieministern Beatrice Ask i en interpellationsdebatt om namnlagen den 15 juni 2007 hänvisat till det arbete som efter riksdagens tillkännagivanden påbörjats inom Justitiedepartementet för att närmare klarlägga vilka problem som i dag finns när det gäller tillämpningen av namnlagen, och vilka frågor som det kan finnas anledning att överväga inom ramen för en översyn. Justitieministern har uppgett att avsikten är att arbetet nu ska fortsätta och att direktiv till en utredning ska beslutas under nästa år (svar på interpellation 2006/07:574).

Utskottet förutsätter alltså att de frågeställningar som tas upp i de nu aktuella och tidigare väckta motionerna kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för den av regeringen aviserade översynen av namnla-

gen, och utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna C212, C227, C251, C270, C373, C380, C389, C421 yrkande 2, Ju403 yrkande 2, U304, yrkande 11, So294 yrkande 30 och So295 yrkande 7.

Retroaktiva namnbyten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller retroaktiva namnbyten. Utskottet förutsätter att frågan kommer att bli föremål för överväganden inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 2 (v).

Motionen

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion So295 att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer har rätt att få dessa uppgifter ändrade retroaktivt. Motionärerna pekar på att personer som t.ex. genomgått ett könsbyte inte kan få sin namnidentitet ändrad retroaktivt i olika typer av dokument, som t.ex. betyg, anställningsintyg och pass (yrkande 8).

Könstillhörighetsutredningen

Frågan om att införa bestämmelser om rätt att få identitetsuppgifter i tidigare erhållna intyg och betyg ändrade retroaktivt har berörts av Könstillhörighetsutredningen i utredningsbetänkandet Ändrad könstillhörighet – förslag till ny lag (SOU 2007:16).

Könstillhörighetsutredningen uttalar bl.a. att utredningen inte kan ställa sig bakom ett förslag om att en person som fått ny könstillhörighet själv skulle få rätt att ändra identitetsuppgifterna i intyg och betyg och erinrar om bestämmelserna om urkundsförfalskning i 14 kap. 1 § brottsbalken, av vilka framgår att den som ändrar eller utfyller en äkta urkund, exempelvis ett skuldebrev, intyg eller legitimationskort, kan dömas till fängelse i högst två år. Utredningen anför att det är av stor vikt för bl.a. rättsordningen att handlingar som upprättats inte generellt ska kunna ifrågasättas på grund av farhåga att uppgifterna i dem inte stämmer. Även om svårigheterna att få ut nya intyg och betyg i den nya identiteten är ett stort problem för den enskilde och även om intyget eller betyget efter en sådan ändring skulle avse samma individ, anser utredningen att en enskild person inte kan ges rätt att ändra i betyg och intyg. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att möjligheterna att kontrollera riktigheten i uppgifterna skulle vara mycket begränsade.

Utredningen anser också att bestämmelser med innebörd att en intygsgivare skulle åläggas att ändra i givna betyg eller intyg inte kan föreslås utan att de rättsliga förutsättningarna för en sådan lagstiftning noggrant

utretts dessförinnan, vilket utredningen inte hunnit göra. Enligt utredningen skulle det vara ett mycket stort ingripande för exempelvis privaträttsliga subjekt att ha åligganden med sådan innebörd som den angivna. Utredningen anför vidare att det också kan ifrågasättas hur en vägran att utfärda ett nytt intyg eller betyg skulle kunna sanktioneras. Skulle åtgärden straffbeläggas eller sanktioneras genom skadestånd eller på annat sätt? Det skulle kunna tänkas att den som fått ny könstillhörighet hamnade i en situation där han eller hon fick väcka en civilrättslig talan mot exempelvis en f.d. arbetsgivare i syfte att få ett intyg ändrat. En sådan utveckling är, enligt utredningen, knappast önskvärd.

Däremot understryker utredningen vikten av att olika intygsgivare m.fl. – även utan lagstadgat krav därom – ställer sig positiva till framställningar från personer som fått ny könstillhörighet med önskemål att få nya intyg, betyg, m.m. utfärdade med den nya identiteten. Utredningen menar att statliga och kommunala myndigheter bör utfärda sådana nya handlingar på begäran och utan större dröjsmål. Det bör dock krävas att den transsexuelle kan prestera tillräcklig bevisning som stöder uppgiften att han eller hon är den person som avses i den handling som ska ändras.

Utredningen har sammanfattningsvis inte ansett sig kunna lägga fram några konkreta förslag som berör de påtalade problemen med fel identitet i intyg, betyg, m.m. då den inte har funnit någon tillfredsställande lösning som uppfyller tillräckliga krav på en säker hantering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar Könstillhörighetsutredningens uppfattning att bestämmelser med innebörd att en intygsgivare skulle åläggas att ändra i givna betyg eller intyg inte kan föreslås utan att de rättsliga förutsättningarna för en sådan lagstiftning först noggrant utretts. Som utredningen påpekat skulle det vara ett mycket stort ingripande för exempelvis privaträttsliga subjekt att ha åligganden med sådan innebörd som den angivna. Utskottet förutsätter att de frågeställningar som tas upp i motionen kommer att uppmärksammas av regeringen antingen inom ramen för den fortsatta beredningen av Könstillhörighetsutredningens betänkande eller i samband med det aviserade översynsarbetet rörande namnlagen.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion So295 yrkande 8.

Reservationer

1. **Ändringar i namnlagen, punkt 1 (s, v, mp)**

av Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Ameer Sachet (s), Jan Lindholm (mp), Eva Sonidsson (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2007/08:Ju403 yrkande 2, 2007/08:C212, 2007/08:C227, 2007/08:C251, 2007/08:C270, 2007/08:C373, 2007/08:C380, 2007/08:C389, 2007/08:C421 yrkande 2, 2007/08:U304 yrkande 11, 2007/08:So294 yrkande 30 och 2007/08:So295 yrkande 7.

Ställningstagande

Som lagutskottet och riksdagen tidigare uttalat anser vi att det är angeläget att en översyn av namnlagen snarast kommer till stånd. Riksdagens första tillkännagivande gjordes redan våren 2001. Regeringen har nu aviserat att direktiv till en utredning kommer att beslutas under 2008, dvs. sju år efter det första tillkännagivandet. Vi anser att det är synnerligen anmärkningsvärt att regeringen, trots lagutskottets och regeringens tidigare uttalanden samt ständigt återkommande motioner med krav på att ett översynsarbete kommer till stånd, ännu inte tillsatt någon utredning. Särskilt mot bakgrund av att den tidigare regeringen redan hösten 2005 initierat åtgärder för att förbereda direktiv till en utredning. Vi anser att regeringen omgående bör föranstalta om sådana åtgärder att en utredning omedelbart kan komma i gång. Utredningsuppdraget bör omfatta samtliga frågeställningar som aktualiseras i motionerna om namnlagen.

Vad som nu anförs bör riksdagen, med delvis bifall till motionerna Ju403 yrkande 2, C212, C227, C251, C270, C373, C380, C389, C421 yrkande 2, U304 yrkande 11, So294 yrkande 30 och So295 yrkande 7, som sin mening ge regeringen till känna.

2. **Retroaktiva namnbyten, punkt 2 (v)**

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:So295 yrkande 8.

Ställningstagande

För personer som t.ex. har genomgått könsbyte är det enligt min mening ett stort problem att de inte kan få sin namnidentitet ändrad retroaktivt i vissa typer av dokument. Problemet är särskilt stort när det gäller vissa handlingar, som betyg och anställningsbevis. Det kan upplevas som svårt att t.ex. vid en anställningsintervju behöva förklara varför man har bytt namn. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer har rätt att få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion So295 yrkande 8, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Ju403 av Börje Vestlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning om namnlagen omgående bör tillsättas.

2007/08:C212 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter att byta efternamn till s.k. gårdsnamn.

2007/08:C227 av Sten Nordin och Eliza Roszkowska Öberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av namnlagen med målet att förenkla bruket av dubbla efternamn.

2007/08:C251 av Johan Linander och Staffan Danielsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i namnlagen.

2007/08:C270 av Eva-Lena Jansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att makar och partner bör ges möjlighet att genom att lägga samman sina tidigare efternamn skapa ett nytt familjenamn.

2007/08:C373 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reformering av namnlagen (1982:670).

2007/08:C380 av Fredrik Schulte (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra en översyn av namnlagen.

2007/08:C389 av Gustav Blix (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en moderniserad namnlag.

2007/08:C421 av Fredrick Federley m.fl. (c, s, v, mp, m, fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändrad namnlag.

2007/08:U304 av Barbro Westerholm och Birgitta Ohlsson (båda fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snar översyn av namnlagen.

2007/08:So294 av Helena Leander m.fl. (mp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över namnlagen.

2007/08:So295 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lagstiftningen som innebär att personer själva kan välja sitt förnamn oavsett könstillhörighet.
8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lagstiftningen som innebär att en person som har bytt namnidentitet eller personnummer kan få dessa uppgifter ändrade retroaktivt.